ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ MARCO DARMON της 3ης Ιουλίου 1990 *

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Η Επιτροπή άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου δύο προσφυγές αναγνωρίσεως παραβάσεως, με τους ίδιους κατά μέγα μέρος λόγους, κατά της Δανίας και της Ιρλανδίας, αναφερόμενες σε μέτρα που θέσπισε καθένα από τα δύο αυτά κράτη μέλη όσον αφορά τις εισαγωγές στο έδαφός τους από ταξιδιώτες ζύθου τον οποίο έχουν αγοράσει σε άλλο κράτος μέλος. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της εφαρμογής της οδηγίας 69/169/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 1969 [1], η Ιρλανδία περιόρισε, με διοικητικό μέτρο, την απαλλαγή για τον ζύθο που εισάγουν οι ταξιδιώτες διά των χερσαίων συνόρων, θέτοντας ως ανώτατο όριο τα 12 λίτρα κατ' άτομο, πέραν του οποίου οι εισαγόμενες ποσότητες φορολογούνται, ενώ η Δανία, με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών της 9ης Ιουνίου 1986, όρισε ότι οι ταξιδιώτες μπορούν να εισάγουν αφορολόγητα μέχρι 10 λίτρα ζύθου κατ' άτομο και ότι οι υπερβαίνουσες το όριο αυτό ποσότητες θα φορολογούνται. Κατά των παρεμφερών αυτών μέτρων η Επιτροπή διατύπωσε τη γενική αιτίαση ότι αποτελούν παράβαση της οδηγίας 69/169, η οποία καθιερώνει την αρχή του αφορολογήτου των εμπορευμάτων που περιέχονται στις προσωπικές αποσκευές των προερχομένων από κράτη μέλη ταξιδιωτών, εφόσον η συνολική τους αξία δεν υπερέβαινε, κατά την εποχή της θεσπίσεως των επιμάχων μέτρων τα 350 ECU, και ότι ο ζύθος δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των εμπορευμάτων για τα οποία προβλέπονται ειδικά ποσοτικά όρια κατ' απόκλιση από το γενικό αυτό όριο. Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι, θεσπίζοντας τα εν λόγω μέτρα, η Ιρλανδία και η Δανία παρέβησαν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από τη Συνθήκη.

2. Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 69/169, απαλλάσσονται των φόρων οι οποίοι εισπράττονται κατά την εισαγωγή τα εμπορεύματα που περιέχονται στις προσωπικές αποσκευές των προερχομένων από κράτη μέλη της Κοινότητας ταξιδιωτών, εφόσον έχουν αποκτηθεί σύμφωνα με τους γενικούς όρους φορολογήσεως που ισχύουν στην εσωτερική αγορά ενός από τα κράτη μέλη και πρόκειται για εισαγωγές μη εμπορικού χαρακτήρα, η δε αξία των εμπορευμάτων δεν υπερβαίνει ορισμένο ποσό κατ' άτομο. Το ποσό — ήδη 390 ECU [2] — ήταν, όπως είπα, κατά τον χρόνο θεσπίσεως των επιμάχων μέτρων 350 ECU [3]. Σ' αυτό επομένως το χρηματικό ποσό θα γίνεται αναφορά στη συνέχεια των προτάσεων.

3. Στο πλαίσιο του συστήματος που εισάγεται με την οδηγία 69/169, δύο τύποι εξαιρέσεων από την αρχή της απαλλαγής με γενικό όριο τα 350 ECU παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τις παρούσες υποθέσεις.

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

1 — Οδηγία περί εναρμονίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων, των σχετικών με τις απαλλαγές από τους φόρους κύκλου εργασιών και τους ειδικούς φόρους καταναλώσεως που εισπράττονται κατά την εισαγωγή, στο πλαίσιο της διεθνούς κυκλοφορίας των ταξιδιωτών (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 17).

2 — Βάσει του άρθρου 1 της οδηγίας 88/664/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, περί ενάτης τροποποιήσεως της οδηγίας 69/169/ΕΟΚ (ΕΕ L 382, σ. 41).

3 — Σύμφωνα με το άρθρο 1 της οδηγίας 85/348/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 8ης Ιουλίου 1985, που τροποποιεί την οδηγία 69/169/ΕΟΚ (ΕΕ L 183, σ. 24).

4. Τον πρώτο τύπο εξαιρέσεων αφορά το άρθρο 4 της οδηγίας. Το άρθρο αυτό καθορίζει, για συγκεκριμένα προϊόντα ρητώς κατονομαζόμενα, ποσοτικά όρια που αφορούν τα προϊόντα καπνού, ορισμένα οινοπνευματώδη ποτά, τα αρώματα, τον καφέ και το τσάι. Προκειμένου, ειδικότερα, περί των οινοπνευματωδών ποτών, τα όρια αυτά αφορούν, αφότου εκδόθηκε η οδηγία 72/230/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 1972[4], τα απεριτίφ με βάση οίνο ή αλκοόλη, τους αφρώδεις οίνους και τα vins de liqueur, καθώς και τους κοινούς οίνους. Το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 85/348[5] συμπλήρωσε αυτόν τον πίνακα, καθορίζοντας ποσοτικά όρια για την τάφια, το σακέ και τα ομοειδή ποτά. Σύμφωνα με τα ειδικώς καθορισθέντα αυτά όρια, κατά τη μεταξύ κρατών μελών κυκλοφορία των ταξιδιωτών τα ως άνω ποτά μπορούν να εισάγονται αφορολόγητα μόνο μέχρις ορίου 1,5 ή 3 λίτρων, αναλόγως της περιπτώσεως, 5 δε λίτρων προκειμένου περί κοινών οίνων.

5. Ο δεύτερος τύπος εξαιρέσεων χαρακτηρίζεται από το ότι, ακόμα και εντός του γενικού ορίου των 350 ECU, οι εισαγωγές πρέπει, κατά το προαναφερθέν άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 69/169, να είναι « μη εμπορικού χαρακτήρος », ενώ το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας ορίζει ότι « θεωρούνται μη εμπορικού χαρακτήρος οι εισαγωγές οι οποίες:

α) παρουσιάζουν ευκαιριακό χαρακτήρα·

β) αφορούν αποκλειστικά εμπορεύματα που προορίζονται για την προσωπική ή οικογενειακή χρήση των ταξιδιωτών ή που προορίζονται για δώρα, με την επιφύλαξη ότι τα εμπορεύματα αυτά δεν δύνανται να παρουσιάζουν από τη φύση τους ή την ποσότητά τους οποιοδήποτε εμπορικό ενδιαφέρον ».

6. Όσον αφορά τις κατά το άρθρο 4 της οδηγίας 69/169 εξαιρέσεις, δηλαδή τα ειδικά ποσοτικά όρια, διαπιστώνεται ότι ο ζύθος δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των εκεί απαριθμουμένων οινοπνευματωδών ποτών. Επομένως, δεν υπόκειται σε ποσοτικό όριο κατά την οδηγία αυτή. Σχετικώς, είναι αναμφισβήτητο ότι με τα επίμαχα μέτρα της Ιρλανδίας και της Δανίας εισάγεται, τρόπον τινά, προσθήκη στην οδηγία διά του καθορισμού ποσοτικού ορίου για τον ζύθο.

7. Εξεταζόμενα υπ' αυτό το πρίσμα, τα εν λόγω μέτρα δύσκολα μπορούν να θεωρηθούν ότι συνάδουν προς το κοινοτικό δίκαιο. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου (πιο πρόσφατη σχετική είναι η απόφαση της 12ης Ιουνίου 1990[6] επί προσφυγής της Επιτροπής κατά της Ιρλανδίας λόγω παραβάσεως σχετικά με τον περιορισμό των απαλλαγών στους ταξιδιώτες που έχουν παραμείνει τουλάχιστον 48 ώρες εκτός Ιρλανδίας), τα κράτη μέλη διατηρούν, στο πεδίο των απαλλαγών τις οποίες προβλέπει η οδηγία 69/169, « μόνο την περιορισμένη αρμοδιότητα που τους αναγνωρίζεται από τις ίδιες τις διατάξεις των οδηγιών »[7]. Ούτε όμως η οδηγία 69/169 ούτε οι τροποποιητικές της προβλέπουν ποσοτικό όριο για τον ζύθο, οπότε δεν φαίνεται πόθεν τα κράτη μέλη θα αντλούσαν ενδεχομένως το προνόμιο να καθορίσουν τέτοιο όριο. Ο πίνακας των ποσοτικών ορίων ο οποίος περιλαμβάνεται στο άρθρο 4 της οδηγίας 69/169 δεν μπορεί να θεωρηθεί ως περιέχων ενδεικτική απλώς απαρίθμηση για τα κράτη μέλη, που θα είχαν έτσι ευχέρεια να τη συμπληρώσουν. Μια τέτοια ερμηνεία θα σήμαινε στην πραγματικότητα καθαρή απογύμνωση της οδηγίας από το νόημά της. Το σύστημα των οδηγιών εν γένει, ειδικότερα δε της οδηγίας 69/169, αποκλείει εντελώς την εξουσία των κρατών μελών προς μονομερή τροποποίηση, έστω και βάσει συλλογιστικής στηριζομένης στην αναλογία, όπως

4 — Οδηγία εναρμονίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των σχετικών με το σύστημα των φόρων κύκλου εργασιών και των ειδικών φόρων καταναλώσεως, των εφαρμοζομένων στη διεθνή κυκλοφορία ταξιδιωτών (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 30).

5 — Βλ. σημείωση 3.

6 — Υπόθεση C-158/88, Συλλογή 1990, σ. I-2367.

7 — Προαναφερθείσα απόφαση 158/88, σκέψη 7.

αυτή που επικαλούνται η Δανία και η Ιρλανδία αναφερόμενες στην ισοδυναμία, από άποψη κατ' όγκον περιεκτικότητας σε οινόπνευμα, των 10 ή 12 λίτρων ζύθου προς τα οινοπνευματώδη ποτά τα οποία αφορούν τα προαναφερθέντα ποσοτικά όρια του άρθρου 4. Η αποδοχή της υπάρξεως δικαιώματος των κρατών μελών να καθορίζουν όριο για προϊόντα άλλα εκτός από τα ρητώς απαριθμούμενα στην οδηγία, υπό το πρόσχημα της οποιασδήποτε μορφής αναλογίας, θα στερούσε παντελώς του περιεχομένου της την ίδια την έννοια του ειδικού ποσοτικού περιορισμού.

8. Ο καθορισμός ποσοτικού ορίου για προϊόν μη περιλαμβανόμενο στην απαρίθμηση του άρθρου 4 της οδηγίας 69/169 μπορεί να γίνει μόνο με επίσημη τροποποίησή της. Έτσι, με την προαναφερθείσα οδηγία 85/348 καθορίστηκαν όρια για την τάφια, το σακέ και άλλα ομοειδή ποτά, προϊόντα τα οποία προηγουμένως δεν υπέκειντο σε ποσοτικό όριο. Εξάλλου, είναι δυνατή η υπέρ κράτους μέλους καθιέρωση προσωρινών αποκλίσεων από την οδηγία υπό μορφή ποσοτικών ορίων για ένα ή περισσότερα προϊόντα. Έτσι, για παράδειγμα, με το άρθρο 1 της οδηγίας 77/800/ΕΟΚ, της 19ης Δεκεμβρίου 1977 [8], επετράπη στη Δανία να εφαρμόζει τις απαλλαγές μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1980, όταν η εκτός Δανίας παραμονή έχει διαρκέσει λιγότερο από 72 ώρες, και από 1ης Ιανουαρίου 1981 μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1982, όταν η εκτός Δανίας παραμονή έχει διαρκέσει λιγότερο από 48 ώρες, μόνο για ποσότητα ζύθου μέχρι το όριο των 2 λίτρων. Με το άρθρο 1 της οδηγίας 83/2/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 30ής Δεκεμβρίου 1982 [9], το όριο των 2 λίτρων ζύθου για ταξίδι συντομότερο από 48 ώρες παρατάθηκε μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1983, έγινε δε 4 λίτρα μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1984 και 6 λίτρα μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1985, ημερομηνία από της οποίας δεν προβλέπεται κανένα όριο για τον ζύθο [10].

9. Βεβαίως, η Δανία εφάρμοζε, επί ορισμένο διάστημα, ποσοτικό όριο για τον ζύθο χωρίς αυτό να προβλέπεται από οδηγία. Η απόκλιση αυτή όμως δεν γινόταν με μονομερές μέτρο της Δανίας, αλλά στηριζόταν σε ρητή διάταξη της Πράξεως Προσχωρήσεως. Ειδικότερα, με το άρθρο 133 και το παράρτημα VII της Πράξεως Προσχωρήσεως παραχωρήθηκε στο νέο αυτό κράτος μέλος η ευχέρεια να εξαιρέσει τον ζύθο από την απαλλαγή μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1975, εφόσον η ποσότητα υπερέβαινε τα 2 λίτρα.

10. Επομένως, είναι αναμφισβήτητο ότι κανένα κράτος μέλος δεν μπορεί, καταρχήν, να θεσπίσει διατάξεις προβλέπουσες ποσοτικά όρια πέραν των καθοριζομένων με το άρθρο 4 της οδηγίας 69/169 ή με οδηγία που εισάγει απόκλιση από αυτό.

11. Για να δικαιολογήσουν, ωστόσο, τα μέτρα που θέσπισαν, η Δανία και η Ιρλανδία προέβαλαν άλλα επιχειρήματα, τα οποία θα εξετάσω κατωτέρω.

12. Τα δύο αυτά κράτη ισχυρίσθηκαν, κατ' ουσίαν, ότι έπρεπε να αντιμετωπίσουν το παρατηρηθέν φιανόμενο της αφορολόγητης εισαγωγής από ταξιδιώτες ποσοτήτων ζύθου

8 — Οδηγία περί της παρεκκλίσεως της παρεχομένης στο Βασίλειο της Δανίας όσον αφορά το καθεστώς των φόρων κύκλου εργασιών και των ειδικών φόρων καταναλώσεως, των εφαρμοζομένων στο πλαίσιο της διεθνούς κυκλοφορίας των ταξιδιωτών (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 91).

9 — Οδηγία για την παραχωρούμενη στη Δανία παρέκκλιση από τους κανόνες που διέπουν τον φόρο κύκλου εργασιών και τον ειδικό φόρο καταναλώσεως στο πλαίσιο της διεθνούς κυκλοφορίας ταξιδιωτών (ΕΕ 1983, L 12, σ. 48).

10 — Σημειωτέον ότι η οδηγία 83/2/ΕΟΚ καταργήθηκε από τις 31 Δεκεμβρίου 1984 με το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 84/231/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 30ής Απριλίου 1984, περί τροποποιήσεως των οδηγιών 69/169/ΕΟΚ και 83/2/ΕΟΚ (ΕΕ L 117, σ. 42).

αξίας 350 ECU, που για τη Δανία ήταν 500 λίτρα, ήτοι 1 500 φιάλες κατανεμημένες σε 50 κιβώτια, ενώ η Ιρλανδία ανέφερε ότι το 1984 είχαν γίνει εισαγωγές που έφθασαν τα 120 λίτρα ζύθου κατ' άτομο. Επομένως, ήταν αναγκαία η λήψη μέτρων, καθόσον μάλιστα σε ορισμένες περιπτώσεις διαπιστώθηκε ότι γινόταν μεταπώληση του εισαγομένου ζύθου. Η Δανία και η Ιρλανδία θεώρησαν ότι ο καθορισμός ποσοτικού ορίου 10 ή 12 λίτρων για τον ζύθο ήταν θεμιτό μέσο προκειμένου να εξασφαλισθεί η τήρηση του άρθρου 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 69/169, κατά το οποίο οι απαλλαγές εφαρμόζονται εφόσον πρόκειται για εισαγωγές μη εμπορικού χαρακτήρα, και του άρθρου 3, παράγραφος 2, που ορίζει ποιες εισαγωγές πρέπει να θεωρούνται μη εμπορικού χαρακτήρα. Κατά κάποιον τρόπο, λοιπόν, τα επίμαχα εθνικά μέτρα δεν εισήγαγαν, κατ' ουσίαν, προσθήκη — ως τοιαύτη ανεπίτρεπτη — στον πίνακα των ειδικών αποκλίσεων του άρθρου 4 της οδηγίας 69/169, αλλ' αποτελούν εφαρμογή της γενικής διατάξεως του άρθρου 2, παράγραφος 1, διά του καθορισμού ποσοτικού ορίου πέραν του οποίου η εισαγωγή δεν θεωρείται μη εμπορικού χαρακτήρα.

13. Η ποσότητα την οποία επέλεξε, λέγει η Ιρλανδία, δηλαδή τα 12 λίτρα, είναι η μεγίστη που μπορεί να μεταφέρει ένας ταξιδιώτης υπό ευνοϊκές συνθήκες, δηλαδή κιβώτιο 24 κυτίων ζύθου των 500 ml, συνολικού βάρους 12,6 κιλών. Όσον αφορά τη Δανία, το επιλεγέν όριο των 10 λίτρων, που αντιστοιχεί σε κιβώτιο ζύθου με 30 φιάλες των 33 cl, αντιπροσωπεύει τη μεγαλύτερη ποσότητα που μπορεί κανονικά να αγοράσει μία φορά ένα νοικοκυριό της Δανίας. Εξάλλου, τα εν λόγω κράτη αναφέρθηκαν στη σύγκριση των ποτών που υπόκεινται ρητώς σε ποσοτικά όρια και του ζύθου από άποψη βαθμού οινοπνεύματος, προκειμένου να προσδιορισθεί η ποσότητα ζύθου πέραν της οποίας η εισαγωγή παύει να είναι μη εμπορικού χαρακτήρα. Οι υπολογισμοί των Κυβερνήσεων της Δανίας και της Ιρλανδίας σχετικά με αυτές τις « ισοδυναμίες σε οινόπνευμα » κατέληξαν σε ποσότητες ζύθου που ποικίλλουν από 10 έως 13 λίτρα· έτσι δικαιολογούνται τα ποσοτικά όρια που καθορίστηκαν με τα επίμαχα μέτρα. Η Δανία ανέφερε ότι η απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στις 12 Ιουλίου 1983 επί της υποθέσεως Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου [11], σχετικής με το βρετανικό σύστημα φορολογήσεως του οίνου, μπορεί, ενόψει της μεθόδου συγκρίσεως μεταξύ οίνου και ζύθου την οποία εφάρμοσε, να παράσχει στήριγμα για τη συλλογιστική περί ισοδυναμίας σε οινόπνευμα στο πεδίο των φορολογικών απαλλαγών.

14. Τέλος, η Ιρλανδία και η Δανία υπογράμμισαν ότι η θέσπιση των μέτρων περιορισμού της ποσότητας ζύθου που μπορεί να εισαχθεί αφορολόγητη ήταν η ενδεδειγμένη αντίδραση σε παρατηρηθείσες καταχρήσεις του δικαιώματος αφορολόγητης εισαγωγής που καθιερώνει η οδηγία. Η μέσω θεσπίσεως ποσοτικών ορίων άρνηση της απαλλαγής επί περιπτώσεων που τυπικώς μεν είναι σύμφωνες προς την οδηγία 69/169, στην πραγματικότητα όμως συνιστούν κατάχρηση του δικαιώματος που απορρέει από αυτήν, δεν μπορεί να χαρακτηρισθεί ως παράβαση της εν λόγω οδηγίας.

15. Επί των διαφόρων επιχειρημάτων τα οποία προβάλλουν η Ιρλανδία και η Δανία έχω να παρατηρήσω ότι τα εν λόγω κράτη μέλη έδωσαν νομικώς ανεπαρκή απάντηση σε ερωτήματα απολύτως δικαιολογημένα. Ένα κράτος μέλος μπορεί κάλλιστα να διερωτάται αν « ατομικές » εισαγωγές — για παράδειγμα, 50 κιβωτίων ζύθου, που περιέχουν 500 λίτρα — πληρούν την προβλεπομένη από την οδηγία

11 — Υπόθεση 170/78, Συλλογή 1983, σ. 2265.

69/169 προϋπόθεση του μη εμπορικού χαρακτήρα της εισαγωγής, προ πάντων όταν έχει διαπιστωθεί στην πράξη ότι ύστερα από τέτοιες ενέργειες είναι δυνατόν να ακολουθήσει μεταπώληση. Νομίζω, όμως, ότι δεν είναι δυνατόν να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό με καθορισμό ποσοτικού ορίου διά μονομερούς θεσπίσεως κανόνος δικαίου, χωρίς αυτό να συνιστά παράβαση του κοινοτικού δικαίου.

16. Όπως έδειξε η απόφαση Rewe II, της 14ης Φεβρουαρίου 1984 [12], η έννοια της συμμορφώσεως προς την οδηγία 69/169 είναι ότι οι αρχές των κρατών μελών δεν πρέπει να χορηγούν το ευεργέτημα της απαλλαγής προκειμένου περί ενεργειών οι οποίες δεν πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπει προς τούτο η οδηγία. Επομένως, νομίζω ότι οι εν λόγω αρχές όχι μόνο *μπορούν* αλλά και *οφείλουν* να μεριμνούν ώστε η απαλλαγή να μην εφαρμόζεται επί εισαγωγών ζύθου οι οποίες δεν είναι μη εμπορικού χαρακτήρα. Δεν έχουν όμως τη δυνατότητα να εκπληρώσουν την υποχρέωση αυτή καθορίζοντας, με εθνικό κανόνα δικαίου, ποσοτικό όριο πέραν του οποίου κάθε εισαγωγή θεωρείται άνευ ετέρου ότι δεν είναι μη εμπορικού χαρακτήρα. Ένας τέτοιος τρόπος ενεργείας θα σήμαινε, στην πραγματικότητα, μάλλον παράλειψη διενεργείας του ελέγχου τον οποίο επιβάλλει το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας, παρά πραγματική άσκησή του.

17. Κατά τη γνώμη μου, δεν τηρείται η οδηγία όταν αποκλείεται εκ των προτέρων — καθορίζοντας, με κανόνα δικαίου, ποσοτικό όριο — η απαλλαγή για κάθε εισαγωγή υπερβαίνουσα το όριο αυτό, οπότε αποφεύγεται κατ' αυτόν τον τρόπο η υποχρέωση εξακριβώσεως του αν η εισαγωγή είναι ή όχι εμπορικού χαρακτήρα. Νομίζω ότι, υπό την επιφύλαξη ορισμένων εξαιρέσεων ρητώς προβλεπομένων στην οδηγία 69/169 — όπως, για παράδειγμα, τα ειδικά ποσοτικά όρια ή τα συνδεόμενα προς την τιμή μονάδας ορισμένων εμπορευμάτων —, όλες οι εισαγωγές από ταξιδιώτες οι οποίες βρίσκονται εντός του γενικού ορίου των 350 ECU μπορούν να τύχουν της απαλλαγής, εφόσον είναι μη εμπορικού χαρακτήρα. Επομένως, η ορθή εφαρμογή της οδηγίας προϋποθέτει ότι είναι πάντοτε δυνατόν να ληφθεί υπόψη ο μη εμπορικός χαρακτήρας μιας εισαγωγής εμπορευμάτων των οποίων η συνολική αξία δεν υπερβαίνει τα 350 ECU και να γίνει δεκτή στην περίπτωση αυτή η απαλλαγή. Αυτό δεν συμβαίνει, όμως, όταν ο καθορισμός από κράτος μέλος ποσοτικού ορίου 10 ή 12 λίτρων αποκλείει άνευ ετέρου την απαλλαγή για κάθε εισαγωγή μεγαλυτέρων ποσοτήτων, ανεξαρτήτως του πραγματικού της χαρακτήρα. Ο καθορισμός αυτός που γίνεται με κανόνα δικαίου σημαίνει καθιέρωση αμαχήτου τεκμηρίου υπέρ του εμπορικού χαρακτήρα της εισαγωγής.

18. Επομένως, η συμμόρφωση προς την οδηγία 69/169, ερμηνευομένη — για να δοθεί απάντηση σε σχετική παρατήρηση της Δανίας — τόσο βάσει του γερμανικού κειμένου της όσο και βάσει του γαλλικού και του αγγλικού, επιβάλλει τη διενέργεια καταλλήλου ελέγχου από τις εθνικές αρχές επί τόπου, ώστε να μπορεί ενδεχομένως να ληφθεί υπόψη ο μη εμπορικός χαρακτήρας μιας εισαγωγής φαινομενικώς μεγάλης ποσότητος ζύθου. Αυτό γίνεται, άραγε, κατ' ανάγκη με έλεγχο σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, του οποίου ακριβώς η Ιρλανδία και η Δανία τόνισαν τις ιδιαίτερες δυσχέρειες; Στην πραγματικότητα φαίνεται ότι οι τελωνειακές αρχές των κρατών μελών έχουν κάλλιστα τη δυνατότητα να *οργανώσουν*, σε ορισμένο βαθμό, καταλλήλους ελέγχους. Όπως δέχθηκε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, θα ήταν νοητή — και σύμφωνη προς την οδηγία — η δυνατότητα των τελωνειακών υπαλλήλων να θεωρούν ότι πέραν ορισμένης ποσότητας υπάρχει τεκμήριο υπέρ του ότι η εισαγωγή δεν είναι μη εμπορικού χαρακτήρα, χωρίς να αποκλείεται κατά τρόπο απόλυτο η δυνατότητα του ταξιδιώτη να αποδείξει

12 — Υπόθεση 278/82, Συλλογή 1984, σ. 721.

το αντίθετο. Πρόκειται για τη διαφορά που υπάρχει μεταξύ της ρυθμίσεως με επιτακτικό κανόνα, που αποκλείει να λαμβάνονται υπόψη συγκεκριμένες καταστάσεις, και του καθορισμού — για παράδειγμα, με εσωτερικές οδηγίες προς μια διοικητική αρχή — ποσοτικού κριτηρίου που να δημιουργεί τεκμήριο, χωρίς ωστόσο να απαγορεύεται η ανταπόδειξη. Η εφαρμογή της τελευταίας αυτής μεθόδου ουδόλως φαίνεται ασυμβίβαστη προς το άρθρο 7α της οδηγίας [13], κατά το μέτρο που η δυνατότητα των ταξιδιωτών « να πιστοποιούν σιωπηρώς ή με απλή προφορική δήλωση ότι σέβονται τα όρια και τις προϋποθέσεις των επιτρεπομένων ατελειών » [14] μπορεί να θεωρηθεί ότι αποκλείεται όταν η εισαγομένη ποσότητα φθάνει το όριο προς το οποίο συνδέεται απλό τεκμήριο υπέρ του ότι η εισαγωγή δεν είναι μη εμπορικού χαρακτήρα. Εξάλλου, ο εκπρόσωπος της Επιτροπής ανέφερε ότι, εφόσον το κατ' αυτόν τον τρόπο νοούμενο ποσοτικό όριο έχει ορισθεί σε λογικό επίπεδο, όχι υπερβολικά χαμηλό, οι εθνικές αρχές θα είναι ενδεχομένως απαιτητικές όσον αφορά τις αποδείξεις που ζητούν για να δεχθούν την έλλειψη του εμπορικού χαρακτήρα.

19. Απ' ό,τι φαίνεται, λοιπόν, είναι δυνατή η σωστή εφαρμογή της οδηγίας χωρίς να φθάσουμε ούτε στην υπερβολή — πρακτικά, στην αδυναμία διενεργείας — του ελέγχου σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, ούτε στην προσβολή της ουσίας του κοινοτικού συστήματος, πράγμα που θα συνέβαινε σε περίπτωση μονομερούς περιορισμού του πεδίου εφαρμογής μιας οδηγίας με εθνικό κανόνα. Υπ' αυτές τις συνθήκες, τα επιχειρήματα της Δανίας και της Ιρλανδίας σχετικά με την ανάγκη να εξασφαλισθεί η τήρηση της προϋποθέσεως του μη εμπορικού χαρακτήρα της εισαγωγής, την οποία προβλέπει το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 69/169, ή την κατάχρηση του δικαιώματος της απαλλαγής, δεν μπορούν να δικαιολογήσουν τον καθορισμό μέσω κανόνα δικαίου ποσοτικού ορίου 10 ή 12 λίτρων για τον ζύθο που να περιορίζει το πεδίο εφαρμογής των απαλλαγών τις οποίες προβλέπει η οδηγία. Η οδηγία παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να εξασφαλίζουν την εφαρμογή της με μια λογική οργάνωση, χωρίς να δημιουργείται κίνδυνος δυσλειτουργίας των οικείων διοικητικών αρχών, η δε Δανία, όπως και η Ιρλανδία, ουδόλως υπεχρεούτο προς τούτο να προσθέσει με εσωτερικούς κανόνες νέα ποσοτικά όρια στα ήδη προβλεπόμενα.

20. Διευκρινίζω, τέλος, για να απαντήσω σε ένα επιχείρημα της Ιρλανδίας και της Δανίας, πως το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν πρότεινε στο Συμβούλιο εξαίρεση για τον ζύθο ενώ το έπραξε όσον αφορά την τάφια και το σακέ, ουδαμώς σημαίνει ότι ένα κράτος μέλος μπορεί να υποκαταστήσει εαυτό στη θέση των κοινοτικών οργάνων.

21. Στις δύο αυτές υποθέσεις, όπως και στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Ιουνίου 1990, βρισκόμασταν ενώπιον εκδηλώσεων — ενίοτε θεαματικών, και των οποίων η αντιμετώπιση είναι δυσχερής για τα κράτη μέλη — των μειονεκτημάτων της μη υπάρξεως φορολογικής εναρμονίσεως όσον αφορά τις απαλλαγές κατά την εντός της Κοινότητος κυκλοφορία των ταξιδιωτών. Οι διαφορές αυτές, προκειμένου περί ομοειδών προϊόντων, μεταξύ των επιπέδων φορολογήσεως που ισχύουν σε κράτη μέλη με κοινά σύνορα προκαλούν οικονομικές δυσχέρειες για τα απαιτητικότερα από αυτά στον φορολογικό τομέα. Με την ευχή τα προβλήματα αυτά να είναι απλώς πρόσκαιρα, καθώς πλησιάζει η πραγματοποίηση της μεγάλης εσωτερικής αγοράς, πρέπει να υπομνησθεί αυτό που αναφέρεται και στην προαα-

13 — Που προστέθηκε με το άρθρο 5 της προαναφερθείσας οδηγίας 72/230, βλ. σημείωση 4.

14 — Άρθρο 7α της οδηγίας 69/169.

ναφερθείσα απόφαση της 12ης Ιουνίου 1990, ότι δηλαδή όταν, λόγω της οικονομικής καταστάσεως ενός κράτους μέλους, καθίσταται αναγκαία η θέσπιση διατάξεων προς περιορισμό του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας 69/169, αυτό μπορεί να γίνει μόνο με την έκδοση οδηγίας που να προβλέπει σχετική απόκλιση, όπως έγινε για τις εισαγωγές ζύθου στη Δανία μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1984, ή με τη λήψη μέτρου διασφαλίσεως, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των άρθρων 108 και 109 της Συνθήκης. Τα κοινοτικά όργανα, όμως, που μεριμνούν ακριβώς για την επίτευξη της εναρμονίσεως, δεν πρέπει να αποκλείουν την εισαγωγή τέτοιων αποκλίσεων όταν ένα κράτος μέλος αντιμετωπίζει ιδιαιτέρως σοβαρά προβλήματα. Τα κράτη μέλη, πάντως, δεν μπορούν, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής μας Κοινότητος, να θεσπίζουν μονομερώς αποκλίσεις από την οδηγία 69/169.

22. Ολοκληρώνοντας τις παρατηρήσεις μου αυτές επί των υποθέσεων C-208/88 και C-367/88, προτείνω στο Δικαστήριο:

— να αναγνωρίσει τις παραβάσεις τις οποίες προσάπτει η Επιτροπή στη Δανία και στην Ιρλανδία, αντιστοίχως·

— να καταδικάσει τα εν λόγω κράτη μέλη στα δικαστικά έξοδα.